

KONSERVATORSKI NAČRT

Mapa 3; Konservatorsko restavratorski projekt **PID**

PROJEKT GRAJSKEGA ZAPRTEGA VRTA V ŠKOFJI LOKI
(HORTUS CONCLUSUS)

Naročnik:

Občina Škofja Loka
Mestni trg 15, 4220 Škofja Loka

Ime enote:

Škofja Loka - Grad

EŠD: 739

Izdelovalec:

ZVKDS Restavratorski center,
Poljanska 40, 1000 Ljubljana

Kraj izdelave, datum

Ljubljana, maj 2020

01		KAZALO VSEBINE
01	Kazalo	2
02	Podatki o izelovalcih	2
03	Uvod	2
04	Načrt ureditve vrta	9
05	Izbor dišavnic in zelišč za zasaditev vrta	14
06	Načrt latnika in tablic za označevanje rastlin	19
07	Skica izvedbe robnika med trato in potjo	21
08	Načrt klopi in načrt stola	22

02	PODATKI O IZDELOVALCIH	
<i>Izdelovalec</i>	<i>ZVKDS, Restavratorski center zanj: pomočnik generalnega direktorja, vodja Restavratorskega centra Janez Kromar</i>	<i>podpis</i>
<i>Izdelal:</i>	<i>Mateja Kavčič, udia, Matej Zupančič, udia</i>	
<i>Strokovni sodelavec:</i>	<i>Andreja Kalan Lovšin, univ. dipl. inž. kraj. arh. (Arboretum Volčji Potok)</i>	
<i>Kraj, mesec in leto izdelave</i>	<i>Ljubljana, maj 2020</i>	

PROJEKT GRAJSKEGA ZAPRTEGA VRTA V ŠKOFJI LOKI (HORTUS CONCLUSUS)

Zakaj zasnovati grajski vrt ?

Škofjeloški grad ima v svoji neposredni okolici znotraj grajskega obzidja urejene zunanje površine, ki so naslednik nekdanjega grajskega vrta. Od historične zasnove se je ohranila zasaditev z drevoredi, ostale površine so bile preurejene v prvi slovenski »skansen« in zunanje gledališče v 60. - 70. letih 20. stoletja. Poleg mestnega sprehajališča so površine namenjene muzejski prezentaciji podeželjskega stavbarstva z utilitarnimi stavbami ter kmečkim vrtom. Kmečki vrt je bil pred leti obnovljen ter opremljen z napisnimi tablicami gojenih rastlin ter služi vzgojnim vsebinam muzeja.

Vrt kot učna tema ima svoj izvor v tradiciji uršulinskega samostana, ki je v meščanski šoli vzgajal mlade gospodinje in je še živo prisoten v ustnem izročilu meščanov. Podatke o zasnovi vrta uršulink je potrebno še pridobiti.

Razmislek o dodani vrednosti grajske okolice je nastal ob obnovi vzhodnega trakta gradu leta 2008. Projekt je vključeval odprtje in dostop v grad skozi SV stolp z mestne strani ter obnovo vzhodne fasade proti mestu. Raziskala in obnovila se je neposredna okolica, tlak ob dviznem mostu in fasada. Dokazan je bil dvizni most, strelne line v obrambnem SV stolpu ter tlakovanje jarka z mačjimi glavami pod dviznim mostom.

Koncept projekta dr. Darka Likarja temelji na razmisleku, s čim lahko ob goli prezentaciji zgodovinskih najdb ustvari dodano vrednost z a uporabnike, obiskovalce in muzejske vsebine. Zato koncept temelji na razmisleku:

- odprt dostop v grad skozi obrambni stolp odpira povsem drugo percepcijo prostora in povezav med gradom in mestom, tako za muzej kot obiskovalca in domačina,
- dostopna pot odpira možnost za povsem nove poglede na mesto,
- uršulinski vrt je bil pomembna komponenta gradu in je danes spremenjen v muzejsko prezentacijo s skansenom, ki je bila v 60. letih zelo sodobna interpretacija za slovenski prostor, vsebine pa vključujejo tudi prestavitev kmečkega vrtnarjenja,
- dosedanje informacije o vrtnarjenju na grajskem vrtu so zožene le na kmečki tip vrta in potrebuje dopolnitev informacije o vrtnarjenju s predstavitvijo »visoke« vrtno umetnosti, torej zeliščnega in aromatičnega vrta, še posebej ob danes izgublajočem se znanju in posploševanju urejanja vrtov,
- Hortus Conclusus, zaprti samostanski vrt, je zato dodana vrednost ureditvi prostora ob grajskem vhodu, ki dodaja novo vsebino muzejskim prezentacijam,
- njegova lokacija ni izvorna, vendar v navezavi na izvorni vhod v grad, z dodatno potjo in prehodom pod uršulinskim »stenghausom«, odpira nove možnosti za uživanje v urejenem okolju in novih, doslej neizkoriščenih - nepoznanih vedutah na mesto.

Opomba:

Hortus Conclusus is the Latin for an enclosed garden. The depiction of such a garden in Christian art from the Middle Ages onwards is often intended to suggest purity. The garden is frequently shown walled, so implying impenetrability. The image refers to the virginity of Mary, Christ's mother.

The idea of the Hortus Conclusus is also associated with the Garden of Eden of the Old Testament. (<https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/glossary/hortus-conclusus>)

Fotodokumentacija stanja pred urejanjem vrta.

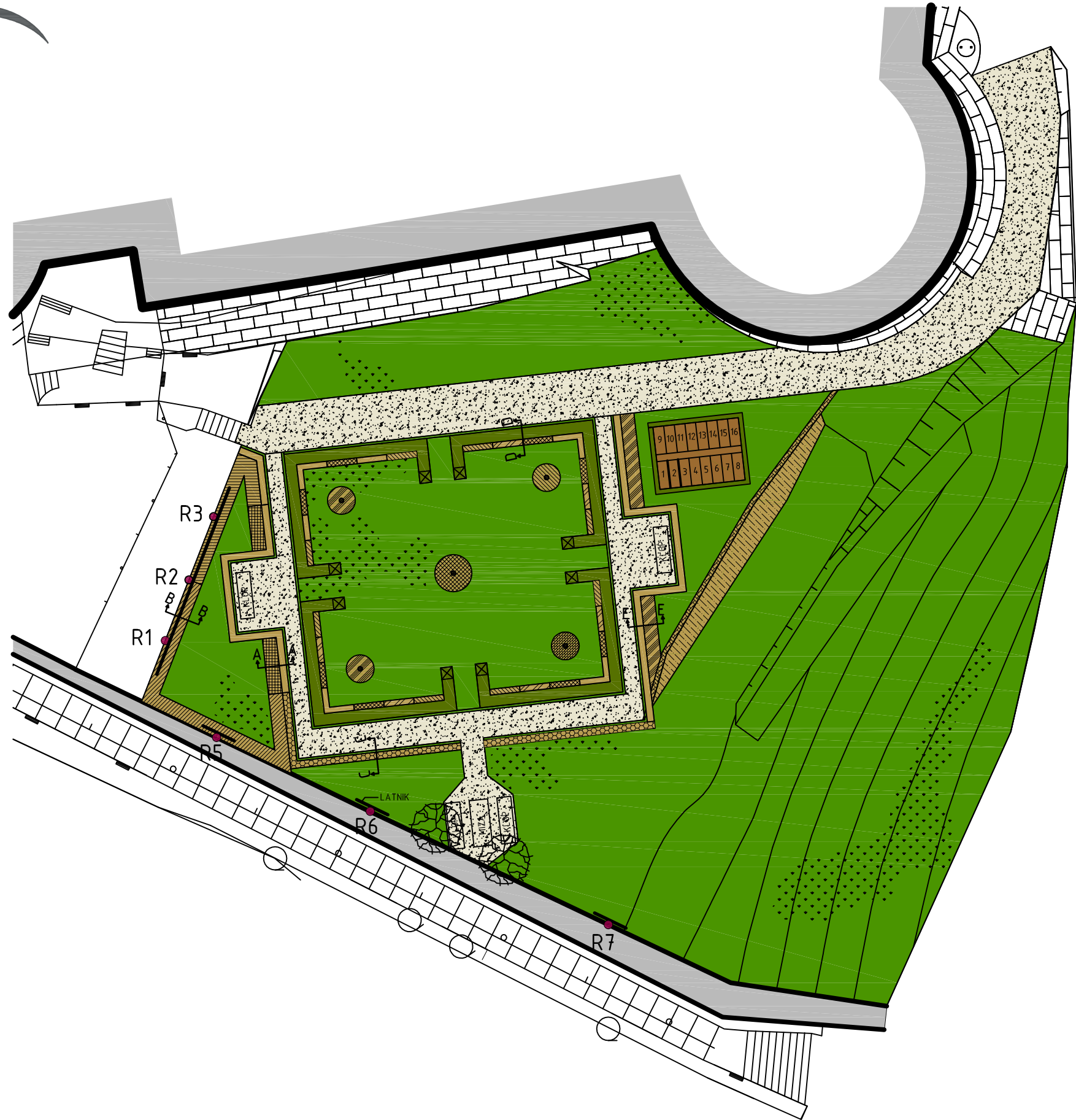
Fotodokumentacija poteka urejanje vrta.

Fotodokumentacija stanja po ureditvi vrta.

Fotodokumentacija stanja po ureditvi vrta.

ŠKOFJELOŠKI GRAD UREDITEV GRAJSKEGA ZAPRTEGA VRTA - HORTUS CONCLUSUS

LEGENDA

OBSTOJEČI PUŠPAN - PRI OBREZOVANJU
OBLIKOVATI PIRAMIDE NA ZAKLJUČKIH

GREDBICE ZNOTRAJ OŽJEGA VRTA POD PUŠPANOM

- ŠETRAJ
- MELISA
- VINSKA RUTICA
- OGNJIČ

OZEK ROB OB POTI

- PELIN
- OGNJIČ

ŠIROK ROB OB POTI IN ZIDU

- NAGELJ - DIVJI KLINČEK
- IZMENIČNO - META, ŠETRAJ, MELISA
- IZMENIČNO - LUŠTREK, MATERINA DUŠICA, VINSKA RUTICA, PELIN, SIVKA
- TIMIJAN

R1 DO R7 VRTNICE

ROB NA TRAVNIKU

- SIVKA
- KAMILICA

GREDBICE ZNOTRAJ OŽJEGA VRTA

- TIMIJAN - V SREDINI OKROGLO REZANI DREN
- ŠETRAJ - V SREDINI OKROGLO REZANI DREN
- MATERINA DUŠICA - V SREDINI OKROGLO REZANI DREN
- RESA JESENSKA IN SPOMLADANSKA - V SREDINI OKROGLO REZANI DREN

MALI VRTIČEK

1 JETVIČNIK	9 MAJARON
2 ČRNA GORČICA	10 BELA REDKEV
3 KREŠA	11 ČRNA REDKEV
4 KAMILICA	12 ZELENA
5 ANGELIKA	13 POR
6 KUMINA	14 DROBNJAK
7 HREN	15 KOPER
8 ČEBULA	16 ČESEN

PREREZI ČEZ GREDBICE

- A-A PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (20 cm) / PRVA GREDBICA (ŠIRINA 30 cm) / DRUGA GREDBICA (ŠIRINA 60 cm)
- B-B TRAVNIK / GREDBICA (ŠIRINA 60 cm) / OBSTOJEČI ZID
- C-C PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (20 cm) / GREDBICA / (ŠIRINA 30 cm)
- D-D PEŠČENA POT / OBSTOJEČI PUŠPAN / GREDBICA (ŠIRINA 25 cm)
- E-E PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (20 cm) / PRVA GREDBICA (ŠIRINA 30 cm) / DRUGA GREDBICA (ŠIRINA 60 cm)

M 1:200

ŠKOFJELOŠKI GRAD UREDITEV GRAJSKEGA ZAPRTEGA VRTA - HORTUS CONCLUSUS PID - Maj 2020

LEGENDA

OBSTOJEČI PUŠPAN - PRI OBREZOVANJU
OBLIKOVATI PIRAMIDE NA ZAKLJUČKIH

OZEK ROB OB POTI

- PELIN
- OGNJIČ
- MAJERON
- ŠETRAJ
- PEHTRAN
- BALDRAN
- SIVKA

- BRIN
- R1 DO R7 VRTNICE

GREDICE ZNOTRAJ OŽJEGA VRTA

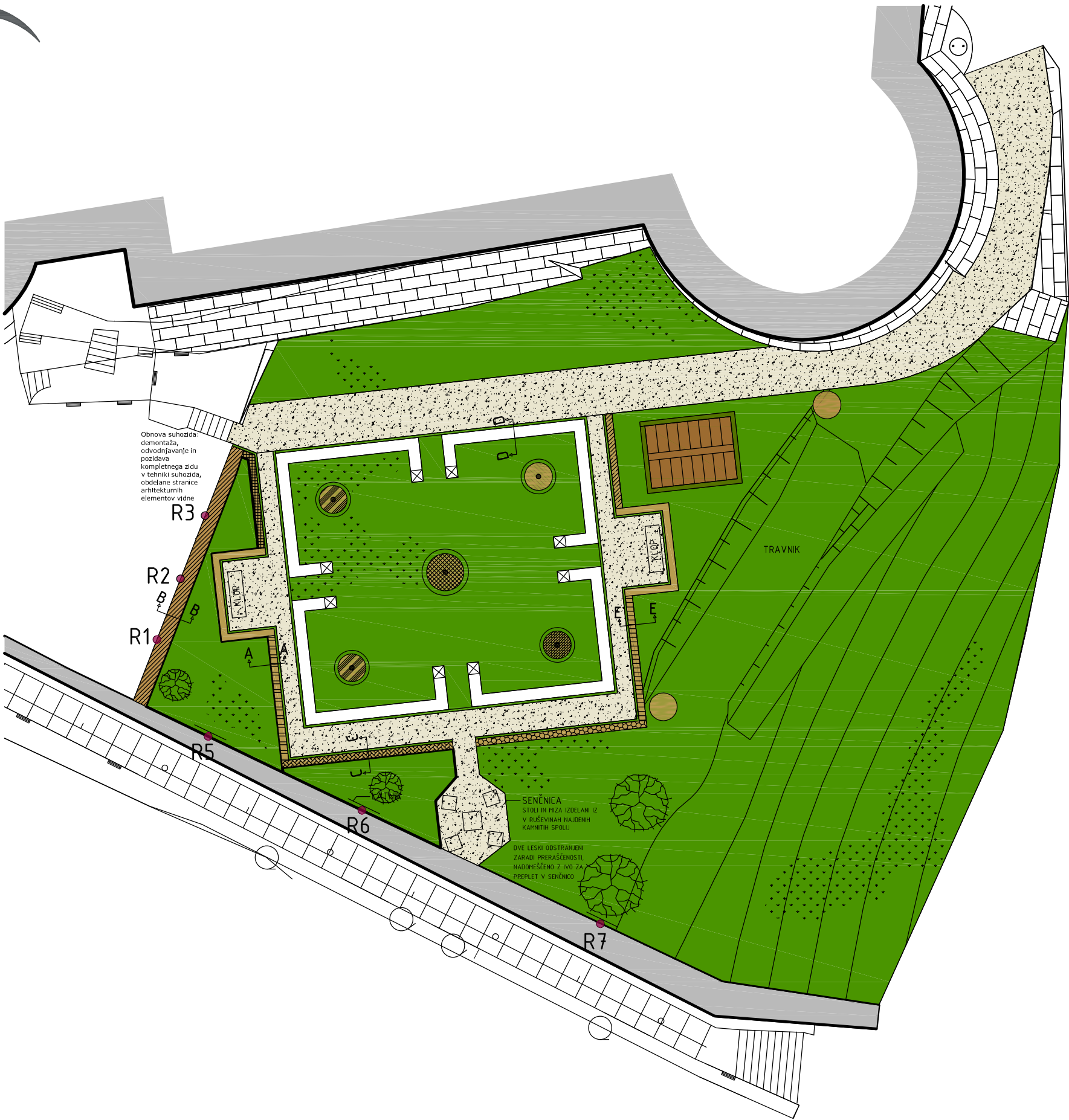
- TIMIJA - SORTA 1
- TIMIJA - SORTA 2
- TIMIJA - SORTA 3
- TIMIJA - SORTA 4

MALI VRTIČEK

- JETVIČNIK
- LUŠTREK
- KAMILICA
- ANGELIKA
- DROBNJAK
- 100 LETNI ČESEN
- HREN
- 100 LETNA ČEBULA

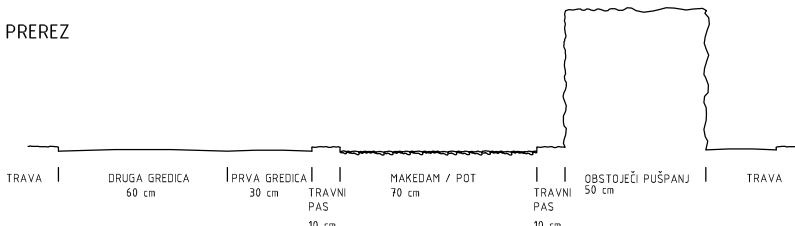
PREREZI ČEZ GREDICE

- A-A PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (10 cm) / PRVA GREDICA (ŠIRINA 30 cm) / DRUGA GREDICA (ŠIRINA 60 cm)
- B-B TRAVNIK / GREDICA (ŠIRINA 60 cm) / OBSTOJEČI ZID
- C-C PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (10 cm) / GREDICA / (ŠIRINA 30 cm)
- D-D PEŠČENA POT / OBSTOJEČI PUŠPAN
- E-E PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (10 cm) / PRVA GREDICA (ŠIRINA 30 cm) / DRUGA GREDICA (ŠIRINA 60 cm)

PREREZ

B-B TRAVNIK / GREDICA (ŠIRINA 60 cm) / OBSTOJEČI ZID

C-C PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (10 cm) GREDICA / (ŠIRINA 30 cm)

D-D PEŠČENA POT / OBSTOJEČI PUŠPAN

E-E

PEŠČENA POT / TRAVNATI PAS (10 cm) / PRVA GREDICA (ŠIRINA 30 cm) / DRUGA GREDICA (ŠIRINA 60 cm)

LEGENDA

OBSTOJEČI PUŠPAN - PRI OBREZOVANJU OBLIKOVATI PIRAMIDE NA ZAKLJUČKIH

OZEK ROB OB POTI

- PELIN
- OGNJIČ
- MAJERON
- ŠETRAJ
- PEHTRAN
- BALDRIAN
- SIVKA

- BRIN
- R1 DO R7 VRTNICE

GREDICE ZNOTRAJ OŽJEGA VRTA

- TIMIJA - SORTA 1
- TIMIJA - SORTA 2
- TIMIJA - SORTA 3
- TIMIJA - SORTA 4

Obnova suhozida: demontaža, odvodnjavanje in pozidava kompletnega zidu v tehniki suhozida, obdelane stranice arhitekturnih elementov vidne

R3

R2

R1

R5

R6

M 1:100

SENČNICA
STOLI IN MIZA IZDELANI IZ
V RUŠEVINAH NAJDENIH
KAMNITIH SPOLIJ

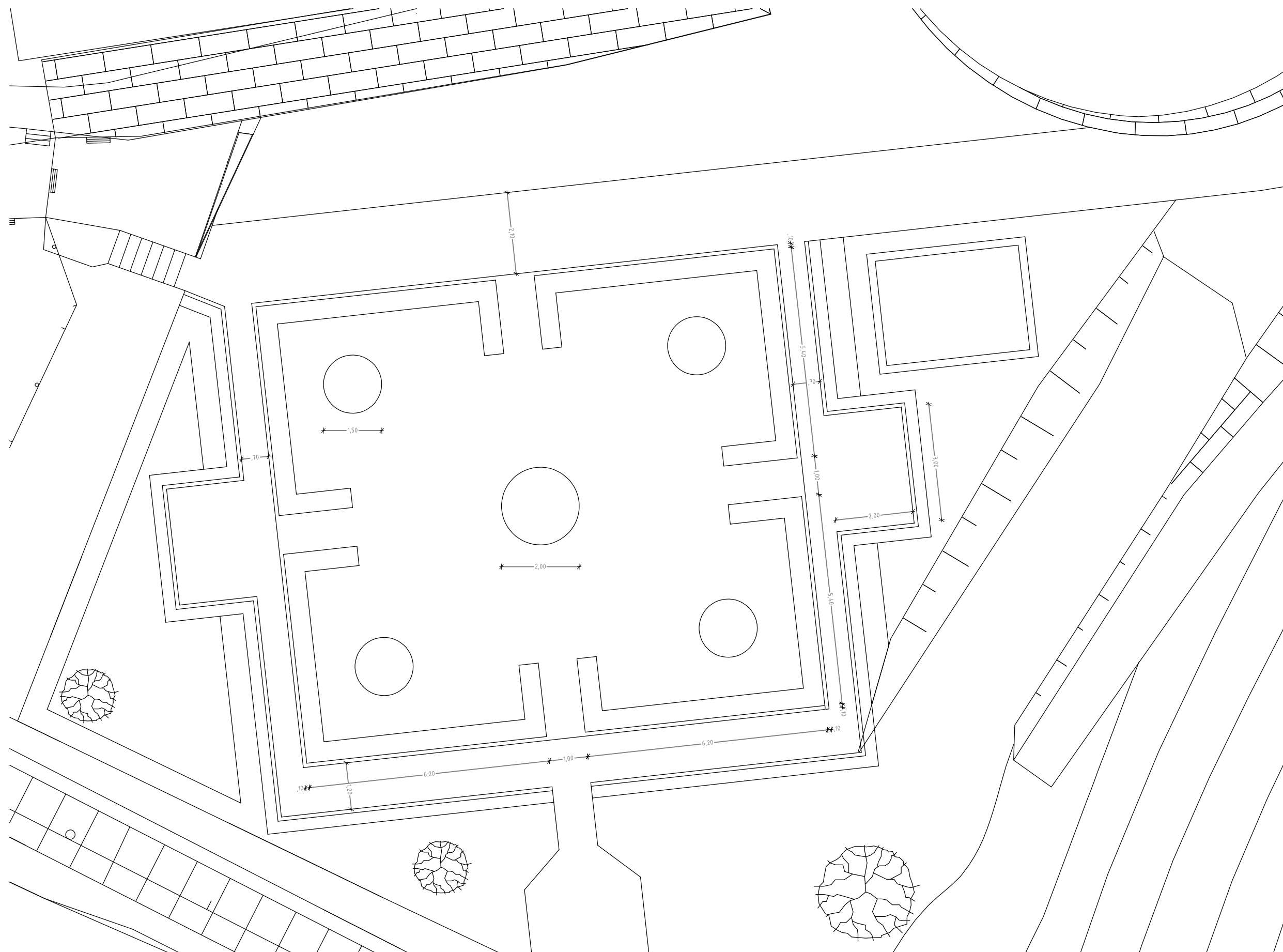
DVE LESKI ODSTRANJENI
ZARADI PRERAŠČENOSTI,
NADOMEŠČENO Z IVO ZA

TRAVNIK

KLOP

KLOP

LATNIK

M 1:100

ŠKOFJELOŠKI GRAD, GRAJSKI ZAPRTI VRT - HORTUS CONCLUSUS

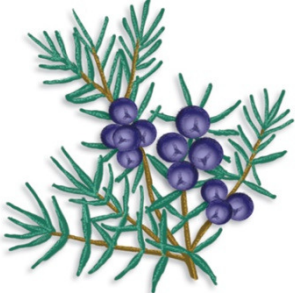
Izbor dišavnic in zelišč za zasaditev vrta - Zasaditev se lahko spreminja glede na trenutne potrebe, oziroma nova znanja o uporabi zelišč.

slika	ime	Čas cvetenja	Uporabnost	Čas obiranja
	Citronski timijan	Junij, julij, avgust	Ima vonj po limonah, zato ga večinoma uporabljamo v kuhinji. Uporabljamo ga na enak način kot navaden timijan.	Obiramo tik preden rastlina vzcveti
	Navadni timijan, materina dušica	1. maj/junij 2. september	Sušene cvetove ter liste (cela rastlina) smukamo - trgamo iz olesenelih poganjkov. Sušene dele lahko uporabljamo kot: Poparek- čaj za lajšanje težav pri kašlju ter bronhitisu. Deluje antibakterijsko. Za pripravo kopeli- 100 g droge prelijemo s litrom vrele vode. Po 15 minutah precejeno dodamo kadri kopeli. Pomirja krče bronhijev, vpliva na kožne nečistoče.	Obiramo tik preden rastlina vzcveti
	Vrtni šetraj	julij	Trganje celih poganjkov. Sušenega lahko uporabljamo za čaje pri lajšanje prebavnih težav. Uporablja se ga tudi v kuhinji kot začimbo pri jedeh, ki običajno napenjajo. Dodaja se ga pri izdelavi klobas, pripravi rib, juh, paštet,.. Je enoletnica	Za sušenje obiramo pred cvetenjem

	Baldrijan		Baldrijan kot sestavina čajev. Tinktura iz baldrijana. Etanolni izvlečki baldrijana. Eterično olje iz baldrijana. Baldrijanov prašek.	
	Ognjič	Junij, julij, avgust, oktober, november	Ima okrasno vrednost na okrasnih, zeliščnih ter zelenjavnih vrtovih. Uporabljamo ga za rezano cvetje. Sušene cvetove lahko uporabljamo kot dekorativni dodatek h kopelnimi solmi. Iz cvetov izdelujemo kreme, ki pomagajo pri celjenju ran, suhe kože, zdravljenju lažjih opeklinah,.. Primeren je za izdelavo mil. Iz sušenih cvetov pripravljamo čaj, ki pomaga pri težavah z želodcem, vnetju želodčne sluznice, čiru na želodcu,.. Čaj uporabljamo za izpiranje ustne in žrelne votline. Je enoletnica.	Nabiramo cvetove v času od junija do novembra

 Marjoram <i>Origanum majorana</i>	Majeron			Liste rastline nabiramo pred cvetenjem. Nabiramo jih lahko od maja do novembra
 <i>Artemisia Absinthium</i> m. 585.	Pelin	Julij, avgust	Trgamo cvetoče,olistane poganjke in pritlične liste. Iz sušenih delov pripravljamo čaje, ki odpravljajo prebavne ter ledvične težave. Zaradi močnega vonja iz svoje okolice odganja uši ter druge škodljive insekte. Pri krmi domačih živali, pelin veča tek, ter lajša težave zaradi spremembe hranjenja.	Cvetoče olistane poganjke trgamo med cvetenjem.
 <i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	sivka	Julij, avgust, september	Trgamo cvetna stebila. Zaradi prijetno dišečega vonja sušene šopke uporabljamo kot dišava v garderobnih omarah. Prav tako deluje proti moljem. Sušena cvetna stebila lahko uporabljamo za dekorativne namene. Eterično olje pridobivamo z vodno destilacijo. Pri izdelavi mil lahko sušeni deli milo močno potemniijo. Čaj iz sušenih cvetov se uporablja za pomiritev.	Cvetove trgamo pred polnim cvetenjem.

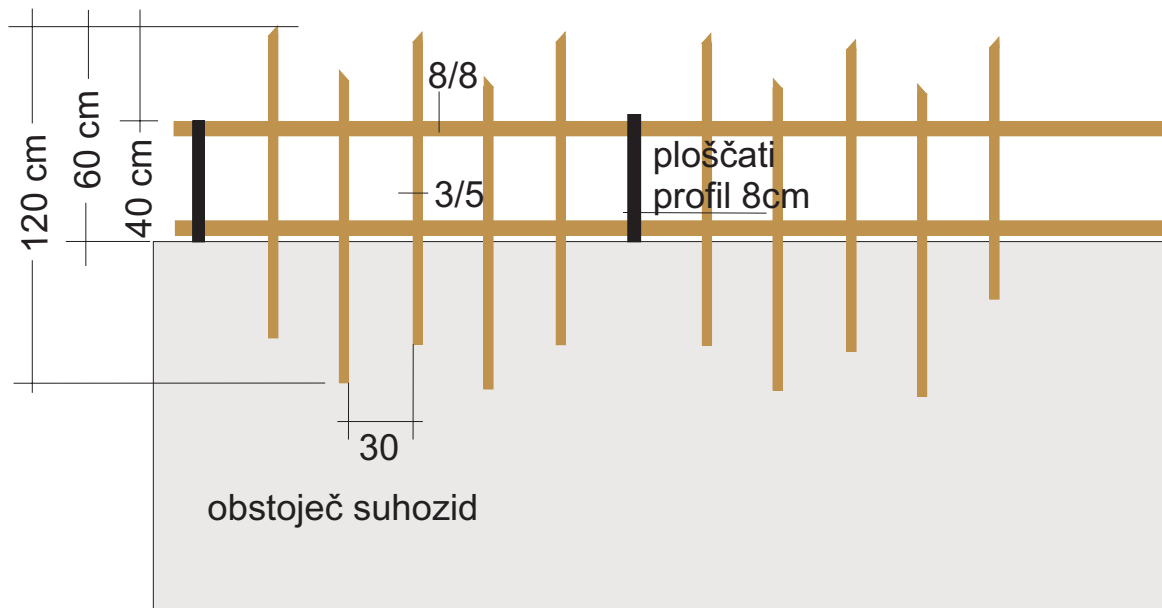
	Luštrek	Julij, avgust	Zelene ali sušene dele največkrat uporabljamo v kuhinji za začinbo največkrat pri juhah. Uporabna je tudi korenina, ki vsebuje veliko eteričnih olj. Čajne mešanice se uporabljajo pri trebušnih težavah s premalo želodčnih sokov ter kislini,.	Zeleni deli se trgajo celo vegetacijsko dobo. Korenina se koplje v jeseni.
	Vrtnice Freisinška Black velvet Old blush Maiden's blush Charles de Mills Rosa mme Alfred Carreierre	150-300 cm	Imajo samo okrasno vrednost.	
	Dren Različnih barv Cornus mas	Marec, april	Plodovi drena- drenulj (temnoredeči plodovii jajčaste oblike) se uporabljajo za izdelavo marmelad, likerjev. Sušeni plodovi se lahko uporabljajo tudi za čaj.	Konec poletja nabiramo zrele drnulje.

	Brin		Brinovo milo je vlažilno in se lepo obnese pri suhi koži, pomaga pa tudi pri težavah z mastno kožo. Vmešane mlete brinove jagode delujejo kot blag piling. (vir: https://www.visitpodce.trtek.com/trgovina/details/naravno-milo-brin) Brinovo milo je vlažilno in se lepo obnese pri suhi koži, pomaga pa tudi pri težavah z mozolji. Vmešane mlete brinove jagode delujejo kot blag piling.	
 icones plantarum medico-oecologico-technologicarum Ferdinand Bernhard Vietz 1890-1922 <i>Artemisia dracunculoides</i> <i>Dragon</i>	Pehtran		Pehtranov kis in olje. Pehtranov čaj. Eterično olje iz pehtrana.	

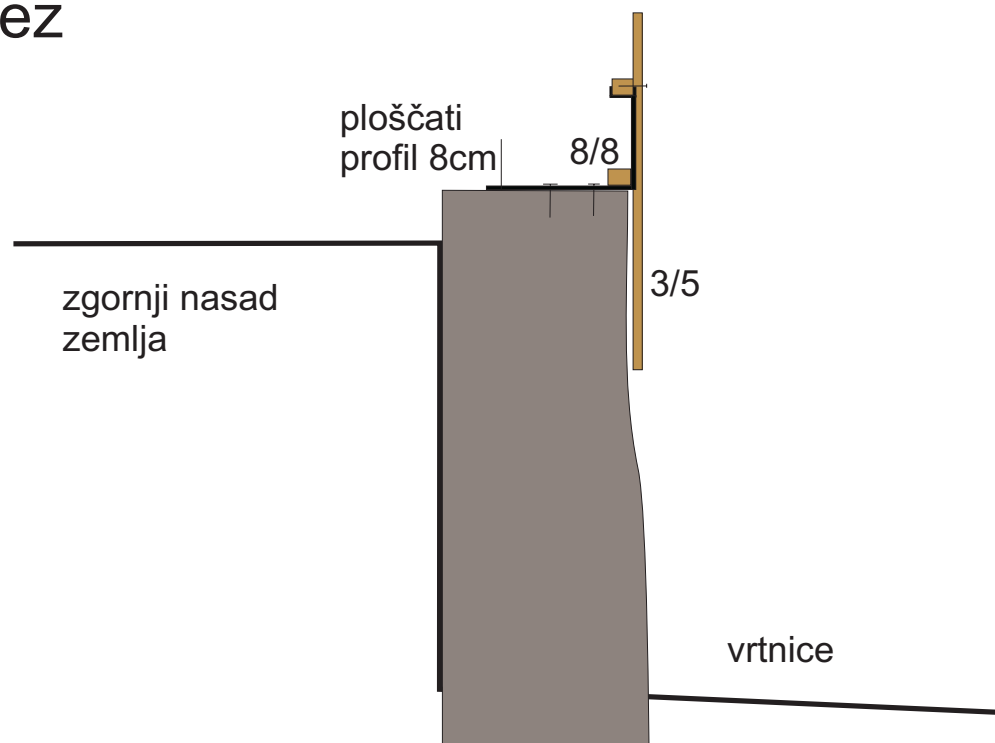
ŠKOFJA LOKA - HORTUS CONCLUSUS

Detajl: latnik na suhozidu

pogled

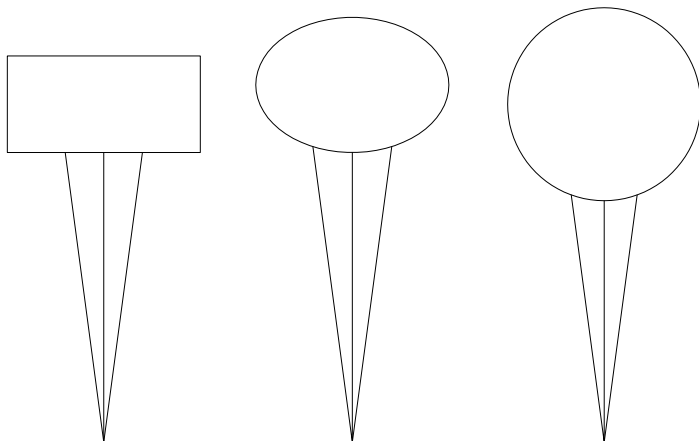
prerez

TABLICE ZA OZNAČEVANJE RASTLIN

1. MOŽNE OBLIKE

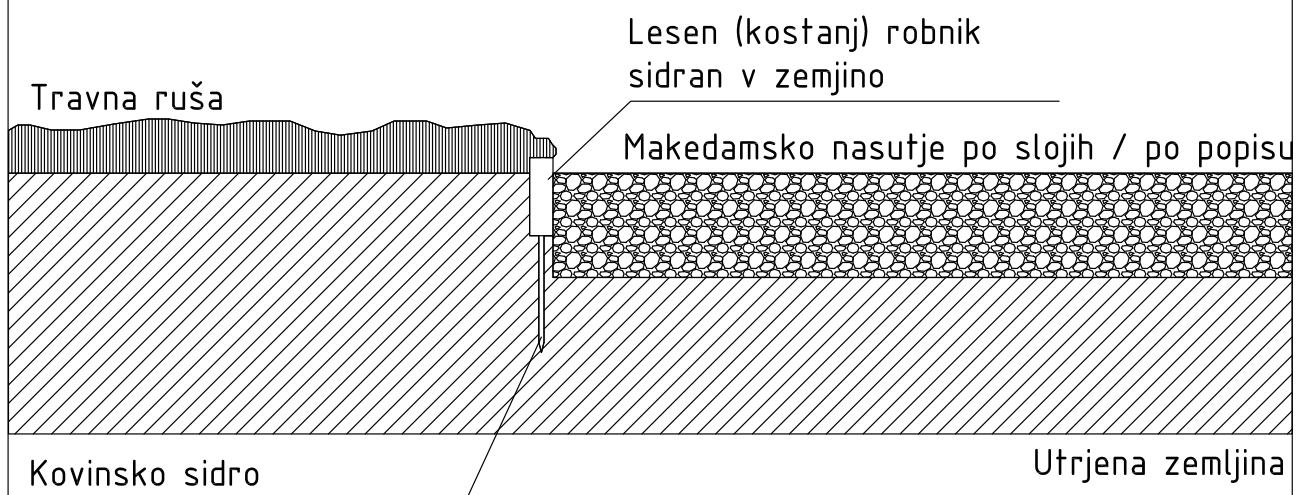
2. MOŽNE IZVEDBE

- glinene ročno narejene ploščice, ki jih izdelajo učenci sami,
- opcija

*ploščite izrezane vnaprej iz pleksi stekla, učenci nanje rišejo z alkoholnimi barvicami in obnovijo napise vsako leto ob sajenju,

* ploščite izrezane vnaprej iz pleksi stekla, učenci nanje nalepijo vnaprej pripravljene nalepke.

ocena: cca 3 €/kom

grajski vrt - klop

prečni
ploščat profil 60mm - 2 kom / klop

vzdolžni
ploščat profil 80mm - 2 kom / klop

145

sedišče, hrast ali macesen, 8/5 / dolž 150 cm,
dimenzije prilagoditi dimenzijam kamna
razmaki 1 cm, 4-5 kom /klop

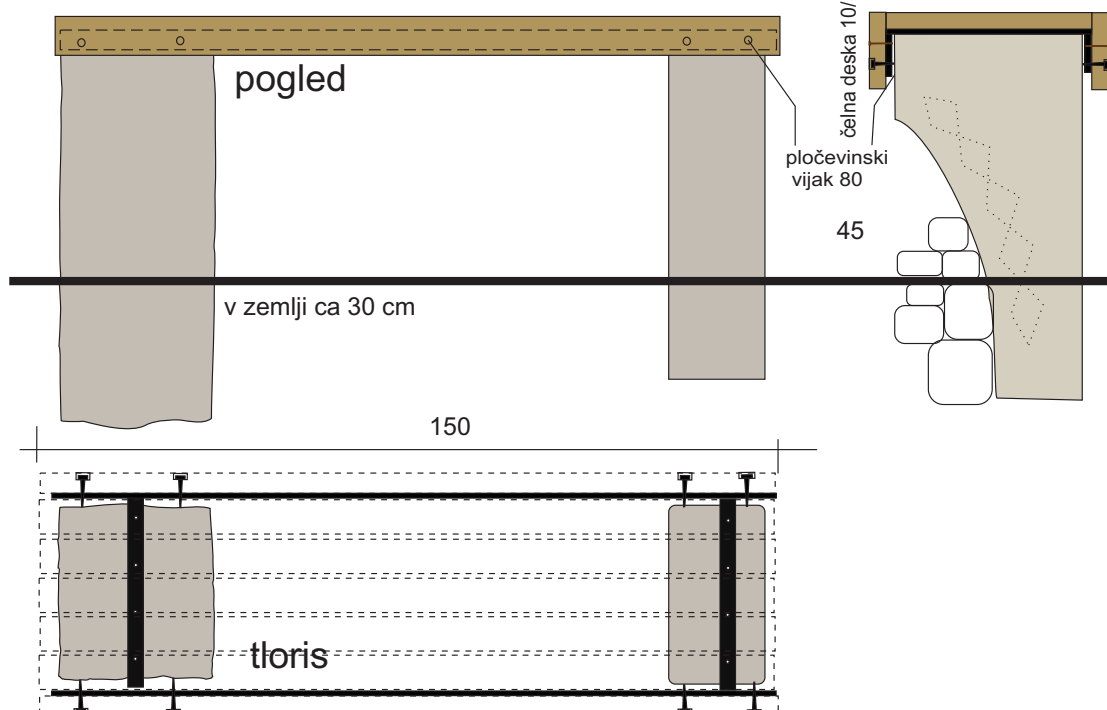
čelna deska 10/5/150 , 2 kom/klop

zgornje deske 8/5

150

45

grajski vrt - stol 1

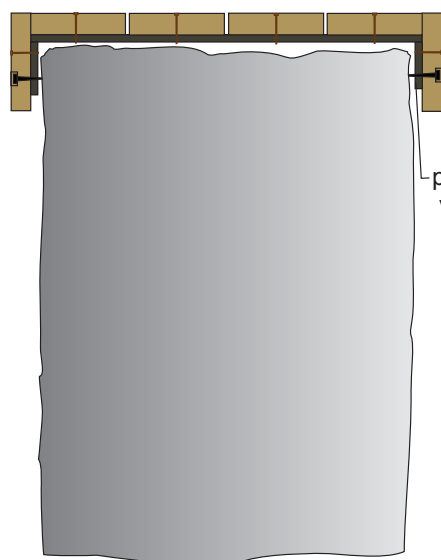
ploščat profil 60mm - 2 kom / stol

ploščat profil 80mm - 2 kom / stol

zgornje deske 8/5

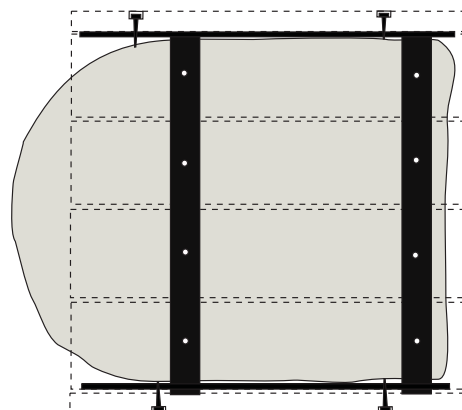
čelna deska 10/3

pločevinski vijak 8

sedišče, hrast ali macesen, 8/5 / dolž. 35 - 45 cm, dimenzije prilagoditi dimenzijam kamna razmaki 1 cm, 4-5 kom /stol

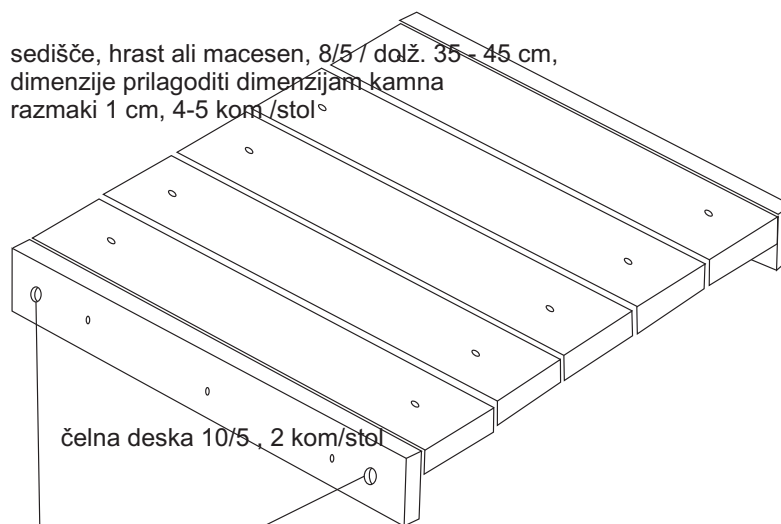

čelna deska 10/5 , 2 kom/stol

grajski vrt - sedišče

sedišče, hrast ali macesen, 8/5 / dolž. 35 - 45 cm,
dimenzije prilagoditi dimenzijam kamna
razmaki 1 cm, 4-5 kom / stol^o

pločevinski
navorni vijak 8

